

Centrala studiestödsnämnden
851 52 SUNDSVALL

Datum 2005-05-27
Dnr 32-2005-0675

Kravverksamheten vid CSN

Rikskrevisionen har som ett led i den årliga revisionen av Centrala Studiestödsnämnden (CSN) granskat rutinerna för myndighetens kravverksamhet avseende återbetalning av studielån och återkrav av studiestöd

Granskningen har resulterat i följande iakttagelser som Rikskrevisionen vill fästa CSN:s uppmärksamhet på i denna revisionsrapport.

Rikskrevisionen önskar information senast 2005-08-30 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Kravverksamheten avseende återkrav

Ett återkrav uppstår när en studerande av någon anledning fått studiestöd felaktigt utbetalt eller studiestöd utbetalt med ett för högt belopp. Återkravet är direkt förfallet till betalning. Den totala återkravsfordran uppgår till ca 1,2 Mdr kronor och utgör en stor del av CSN:s totala förfallna fordringar. Återkravsfordran ökade under år 2004 med ca 80 mnkr och under år 2003 med ca 130 mnkr.

Indrivning

Ett antal regelverk och regeringsbeslut reglerar CSN:s återkravsverksamhet. Enligt CSN:s regleringsbrev skall verksamheten bidra till att lån återbetalas. Enligt studiestödslagen (1999:1395) skall återkrav krävas tillbaka. Av förordning (1993:1138) om hantering av statliga fordringar (FHSF) § 11 framgår att myndigheter ska vidta de åtgärder som behövs för att få betalt för förfallna fordringar.

Genomförd granskning har visat att kravverksamheten är eftersatt och icke prioriterad. Detta har medfört att det finns stora balanser av återkravsärenden som inte har hanterats. Rikskrevisionens bedömning är också att CSN inte har någon godtagbar systematisk överblick avseende den totala återkravsfordran vad gäller status på ärenden etc. CSN hinner därför varken hantera alla inkommande ärenden eller vidta aktiva indrivningsåtgärder på befintliga ärenden. Detta står i strid med både regleringsbrev och ovan nämnda regelverk. Rikskrevisionen bedömer att risken är stor att CSN och därmed staten på ovanstående gång miste om stora belopp. Det finns dessutom en risk för att ärenden blir preskriberade om de inte hanteras inom rimlig tid.

Av den totala återkravsfordran bedöms ca 60-70% som osäkra fordringar av CSN. CSN har gjort en analys av de återbetalningsskyldiga som inte har betalat på sina återkrav de senaste två åren och därigenom bedömts som osäkra fordringar. Analysen visar att av dessa har var tredje återbetalningsskyldige gjort återbetalningar på sina ordinarie studielån under samma tid. Detta indikerar att det utan alltför stora insatser från CSN:s sida kan finnas relativt goda möjligheter att driva in medel avseende ovannämnda fordringar. Vidare indikerar ovanstående också att värderingen av osäkra fordringar kan vara felaktig.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar CSN att snarast vidta åtgärder i syfte att bevaka inkommande fordringar i den omfattning som regelverket föreskriver.

Bristfälliga riktlinjer

Riksrevisionens granskning av kravenheten och enhetens hantering av återkrav har visat att de interna riktlinjer som finns för återkraven lämnar ett stort tolkningsutrymme för den enskilde handläggaren. CSN har upprättat en regelhandbok som ska beskriva återkravsprocessen och vara ett stöd för handläggarna vid hanteringen av återkrav. Regelhandboken redogör för regelverket på området men bedöms inte vara tillräckligt stöd för handläggarna i olika bedömningsfrågor. Bristfälliga interna riktlinjer medför en risk för att återbetalningsskyldiga i samma situation behandlas på olika sätt av CSN.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar CSN att komplettera regelhandboken med interna riktlinjer som beskriver och förtydligar hur handläggarna ska hantera olika bedömningsfrågor. Detta för att säkerställa att de återbetalningsskyldiga i så stor utsträckning som möjligt hanteras på ett likformigt sätt.

Betalningsplaner

När en låntagare får ett beslut om återkrav ska beloppet betalas senast på förfallodagen. Det finns ingen lagstadgad rätt att få uppskov eller att få delbetala ett återkrav på samma sätt som det finns för återbetalning av studielån. Riksrevisionens granskning har dock visat att CSN har utvecklat en praxis som innebär att återkraven får delbetalas om en person inte kan betala hela beloppet på förfallodagen.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att CSN via regeringen verkar för att erhålla lagstöd för hantering av återkravsfordringar enligt denna praxis.

Revisionsdirektör Per Redemo har beslutat i detta ärende. Revisionsledare Niklas Grönlund har varit föredragande.

Per Redemo

Niklas Grönlund

Kopia för kännedom:

Utbildningsdepartementet

Finansdepartementet/budgetavdelningen